

พลังชุมชนร่วมใจ ห่างไกลยาเสพติด

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน ได้ให้การสนับสนุนเพื่อการบริหารจัดการ แก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านวังสะแกงใต้ อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน อย่างครบวงจร และเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยการให้คำแนะนำเริ่มต้นในการสร้างสร้างตน อันเป็นทีมงานหมู่บ้านสีขาว มีนายจรูญ ฤทธิ์เรือนดำ ผู้ใหญ่บ้านวังสะแกงใต้ เป็นแกนนำ และได้ร่วมคัดเลือกทีมงานประกอบด้วยตำรวจ ฝ่ายปกครอง เดริอข่ายเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 14 คน ไปศึกษาดูงานหมู่บ้านต้นแบบกับ ทีมนางฟ้าทำฉนวน จังหวัดสุโขทัย ภายหลังจากดูงานได้จัดประชุมระดมความคิดเห็นเสนอ ทางออกในการแก้ปัญหา และร่วมกันวางแผน กำหนดรูปแบบกิจกรรม และกำหนดบทบาทหน้าที่ในลักษณะร่วมคิด ร่วมทำ รวมถึงคัดเลือกพื้นที่นำร่องในการดำเนินการ และการจัดเก็บ รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ เพื่อเป็นฐานข้อมูลสนับสนุนการปฏิบัติงาน ภายใต้อำเภอโครงการ

“

หมู่บ้านสีขาวชุมชนบำบัดยาเสพติด
ครอบครัวร่วมรักษ์ ฮักเวียงหนองล่องอย่างยั่งยืน

”

addiction
person
lifestyle
craving
danger
illness
pain
young
girl
smartphone
drug
problem
alone
concept
mobile
healthcare
adolescence
female
man
school
service
death
stress
network
social
crime
narcotic
dependent
alcoholic
junkie
needle
alcohol
medicine
sadness
loneliness
sick
cellphone
desperate
help
internet
technology
dependency
stressed
medical
male
abuse
upset
alcoholism
addict
youth
drama
addicted
overdose

จากนั้นได้เริ่มปฏิบัติตามแผนงานในการชักจูงชาวบ้าน เพื่อเข้ามามีส่วนร่วม มีการจัดเวทีประชาคมในหมู่บ้าน และเชิญหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงตัวแทนจากโรงพยาบาล เวียงหนองล่อง มาให้ความรู้ ปลอดภัยถึงโทษและพิษภัยยาเสพติด และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น เพื่อทบทวนสภาพปัญหา สร้างความตระหนัก แรงจูงใจ และการมีส่วนร่วมในการร่วมเพื่อป้องกัน และการบำบัดรักษาผู้ป่วย ในครั้งแรกที่ดำเนินการมีชาวบ้าน เข้าร่วมน้อยมาก เพราะความหวาดกลัวขบวนการค้ายาเสพติด ที่จะเข้ามาทำร้ายร่างกาย และอาจส่งผลถึงการเสียชีวิต แต่ด้วยความมุ่งมั่นของทีมงานหมู่บ้านสีขาว ส่งผลให้แต่ละครอบครัว มีตัวแทนเข้าร่วมรับฟังมากกว่าร้อยละ 80 ของคนในหมู่บ้าน รวมทั้งยินดีร่วมกันค้นหาผู้ใช้/ผู้เสพยาเสพติดโดยมีการ ใส่ชื่อลงในกล่องรับความคิดเห็น

นอกจากนี้ มีการบูรณาการความร่วมมือ โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ของทีมงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเครือข่าย รวมถึงการชักจูงผ่านการจำลองสถานการณ์ ให้ผู้เกี่ยวข้อง ได้แสดงบทบาทเหมือนการแสดงหนัง หรือละคร เพื่อสร้างความเข้าใจถึงแนวทางการปฏิบัติงานหากพบเจอผู้ที่ติดยาเสพติด เพื่อให้ผู้เสพยาารู้สึกถึงปลอดภัย และให้ความร่วมมือในการเข้ารับ การบำบัดอย่างต่อเนื่อง และยินดีให้ข้อมูลในการติดตามผล อย่างต่อเนื่อง มีการจัดทีมลงพื้นที่เพื่อชี้แจง และให้ข้อมูล

แกนนำชุมชน การตรวจปัสสาวะหาสารเสพติด ซึ่งหากพบเจอ สามารถส่งต่อเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลเวียงหนองล่อง เพื่อ ชี้แจง ทำข้อตกลงขั้นตอนการบำบัด และการทำกิจกรรมชุมชน บำบัดได้โดยทันที โดยออกแบบโปรแกรมกระบวนการบำบัด เป็นระยะเวลารวม 4 เดือน และมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง หลังครบโปรแกรม 7 ครั้งใน 1 ปี ซึ่งการบำบัดเป็นการประยุกต์ โปรแกรมจิตสังคมบำบัด การเสริมสร้างแรงจูงใจ เสริมสร้าง ดัชนีภาพ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบำบัดทุกครั้ง และให้ ครอบครัวเข้าใจ ดูแลช่วยเหลือ ส่งต่อในกรณีจำเป็น ร่วมทั้ง สร้างมาตรการด้านยาเสพติดในชุมชนอีกด้วย จนสามารถ ขยายดำเนินการในพื้นที่นำร่องได้ใน 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านเหล่าดู่ บ้านดงใต้พัฒนา บ้านแพะใต้ และบ้านวังสะแกงใต้

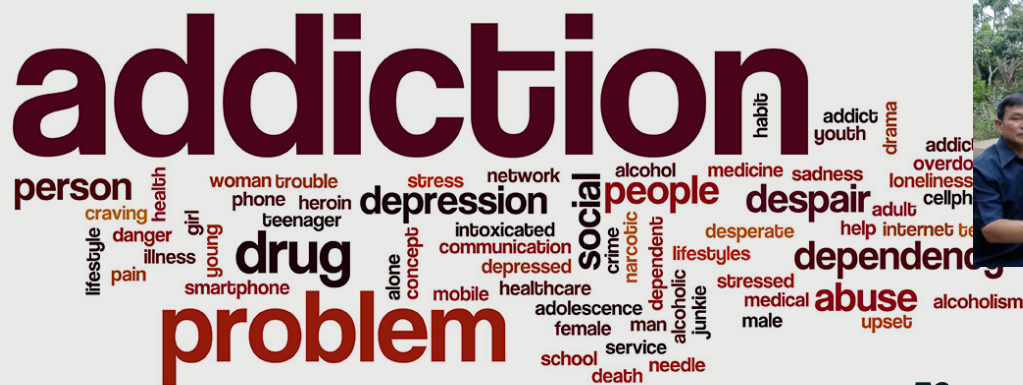

ตัวอย่างการจำลองสถานการณ์ เพื่อซักซ้อมการทำงาน เช่น ฝ่ายตำรวจ มีบทบาทบังคับใช้กฎหมาย เป็นหัวหน้าทีม เสริมสร้างศักยภาพให้ชุมชนตระหนักถึงปัญหายาเสพติด เช่น “ผมต้องขอโทษพ่อหลวงและคณะกรรมการหมู่บ้านทุกท่าน ที่จำเป็นต้องโทษกว่า วันนี้จะมาตั้งด่าน แต่มาให้ท่านนำพา เจ้าหน้าที่ไปนำตัวกลุ่มเสี่ย มาตรวจปี สสวะ” หรือ “ผมให้ทุกท่านเลือก 2 ทาง ทางแรกไปกับตำรวจเพื่อดำเนินคดีเสพยาเสพติด ทางสองอยู่กับพ่อหลวงเข้ารับการบำบัดในชุมชน” เป็นต้น ส่วนฝ่ายความมั่นคง ได้แก่ ปลัดอำเภอ เวียงหนองล่อง/เทศบาลตำบลเวียงหนองล่อง มีบทบาทเป็นผู้สนับสนุน (Facilitator) เช่น “ในเมื่อพ่อหลวงรับรองลูกบ้านของท่านไว้ ต้องทำหน้าที่คอยติดตาม ให้มารับการบำบัด ดูแลช่วยเหลือให้ดีขึ้น แล้วผมจะรายงานท่านนายอำเภอต่อไป” ขณะที่นายอำเภอเมืองเวียงหนองล่อง มีบทบาทเป็นผู้จัดการเครือข่าย (Network Management) ในการสั่งการควบคุม

ติดตามการปราบปรามยาเสพติด ส่งผลให้ชาวบ้านมีความเข้าใจ และให้ความร่วมมือช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ภายหลังจากการบำบัด มีการจัดเวทีคืนคนดีกลับชุมชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม ให้ชุมชนเข้าใจและยอมรับ ผู้ใช้ ผู้เสพติด ให้สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้ โครงการมีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ในการค้นหา คัดกรอง ดูแลช่วยเหลือ ส่งต่อในกรณีจำเป็น ร่วมทั้งสร้างมาตรการด้านยาเสพติดในชุมชน

ผลจากการบำบัด และติดตามผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง ในปี 2561-2562 พบว่า ผู้ป่วยที่ได้รับการบำบัดทางความคิดและพฤติกรรม (Cognitive behavioral therapy : CBTx) มีอัตราคงอยู่ร้อยละ 90 และครบตามกำหนดร้อยละ 78.26 ซึ่งมากกว่าการบำบัดในสถานพยาบาล และจากการติดตามดูแลต่อเนื่อง 3 เดือน พบว่า ผู้ป่วย CBTx มีอัตราการหยุดเสพต่อเนื่องมากกว่าการบำบัดในสถานพยาบาลร้อยละ 94.44 (ข้อมูลปี 2562) และผู้ที่ได้รับการบำบัดสามารถกลับมาใช้ชีวิตในชุมชนเหมือนคนปกติ สามารถทำงานประกอบอาชีพได้ เป็นที่ยอมรับของชุมชน อาทิ รับจ้างซักผ้า ช่างเสริมสวย เลี้ยงไก่ ซึ่งสร้างความพึงพอใจของผู้ที่ได้รับบำบัด หรือของประชาชนชุมชน ร้อยละ 98.65

ขณะเดียวกันมีชุมชนโดยรอบเข้าร่วมโครงการจนปัจจุบันมีรวม 15 ชุมชน เกิดเป็นชุมชนต้นแบบ 2 ชุมชน ได้แก่ บ้านวังสะแกงใต้ และบ้านหนองล่อง และมีชุมชนเป็นสถานที่ศึกษาดูงานชุมชนบำบัด ให้แก่ อำเภอบ้านธิ สภานำบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี โรงพยาบาลธัญญารักษ์ภูมิภาค และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน การก่อดิจอาชญากรรมลดลงเป็นศูนย์ สามารถลดการสูญเสียงบประมาณที่ใช้ในการบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติด เฉลี่ย 3,000 บาทต่อราย ปี 2561-2562 จำนวน 73 คน เป็นจำนวนเงิน 219,000 บาท

รูปแบบ : หมู่บ้านสีขาวชุมชนบำบัดยาเสพติด ครอบครัวร่วมรัก ฮักเวียงหนองล่องอย่างยั่งยืน

ปัญหา

เป็นพื้นที่ลำเลียงยาเสพติด
ชุมชนหวาดกลัวกระบวนการค้ายาเสพติด

เป้าหมาย

ชุมชนปลอดยาเสพติด กินอิ่ม นอนอุ่น ฝันดี

การขับเคลื่อนการทำงาน แบบมีส่วนร่วมในพื้นที่

1. ทีมสร้างต้น ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มภาคประชาชนในพื้นที่ โดยมีผู้นำชุมชนเป็นแกนนำในการคัดเลือกและจัดตั้งทีมงาน
2. เวทีประชาคม ส่งเสริมการทำประชาคมหมู่บ้านร่วมวางแผนดำเนินงาน ทบทวนสภาพปัญหา สร้างการรับรู้ถึงโทษพิษภัยและวิธีการบำบัดยาเสพติด ค้นหาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด แบบมีส่วนร่วม
3. สร้างบทลดตราหมา ทีมงานร่วมกันจัดทำข้อตกลงและกำหนดบทบาทในการทำงานตามขั้นตอนการบำบัดฟื้นฟู โดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง (CBTx)
4. กระบวนการบำบัด ส่งเสริมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด วิธีบำบัดกิจกรรมทางจิตสังคม 8 ครั้ง รวมเวลา 4 เดือน และติดตามดูแลไม่กลับมาเสพติดซ้ำหลังบำบัด 7 ครั้ง ใน 1 ปี
5. ดินคนดีสู่ชุมชน ส่งเสริมชุมชนและทีมงานจัดกิจกรรมต้อนรับผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดที่ได้รับการบำบัดครบตามโปรแกรมและหายเป็นปกติกลับมาใช้ชีวิตในสังคมชุมชน

ผลสำเร็จ/ประโยชน์ที่ได้รับ

1. จากชุมชนต้นแบบบำบัดยาเสพติด CBTx เป็นอำเภอต้นแบบแหล่งเรียนรู้ของเครือข่าย
2. พบอัตราคงอยู่และนำบัตรครบกำหนดและหยุดเสพซ้ำมากกว่าการบำบัดในสถานพยาบาล
3. ร้อยละผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดและฟื้นฟูครบกำหนดปี 2561-2562 ร้อยละ 90 และ 78.26
4. ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดหยุดเสพต่อเนื่องร้อยละ 94.44
5. จำนวนคดีอาชญากรรมลดลงเป็นศูนย์
6. เกิดชุมชนต้นแบบเพิ่ม 2 แห่งจากเดิม 4 แห่ง ได้แก่บ้านหนองยวง และบ้านหนองล่อง
7. ประหยัดงบประมาณในการบำบัด 3,000 บาท/ราย
8. ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดมีความพึงพอใจต่อการบำบัดร้อยละ 98.65
9. ผู้นำชุมชนได้รับการยกย่องเป็นต้นแบบเครือข่าย

ปัจจัยความสำเร็จ

1. มีผู้นำชุมชนที่กล้าหาญ ยืนหยัดต่อสู้

2. ชุมชนมีความสามัคคี ร่วมใจเป็นหนึ่ง

3. มีภาคีเครือข่ายสนับสนุน ที่เข้มแข็ง